

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת נח

**תיבת נח מצילה אותנו מה'מבול' של פגם הברית
מי המבול משולים להרהורי העבירה השותפים את האדם שנפל
בתאוות, תיבת נח היא האור בקצה המנהרה. ה' הציל את נח
ממי המבול על ידי העיסוק בבניית התיבה ובבניית דרך חיים
מתוקנת יותר.**

פרשתנו פרשת נח עוסקת בסיפור המבול שהשחית את העולם, ובתיבת נח שהצילה אותו ואת בניו מטביעה. על ידי הצלה זו, המשיך נח את קיום העולם בכלל ואת קיום המין האנושי בפרט.

הסיבה לכך שעונש המבול בא על העולם הוא 'כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ', העוון הידוע של השחתת הזרע. כאשר האדם שקוע בפגם הברית המחשבות והרהורי העבירה השוטפות אותו, דומות במידה רבה למי המבול השוטפים את העולם.

בשלב הראשון האדם מגרה את עצמו ביצר העריות, כי הוא מרגיש שיהיה לו תענוג וחמימות מההתעסקות עם היצר. היצר נברא בצורה כזו שתגרום לאדם תענוג כדי שיהיה לאדם כלים וכח להתחתן, לקשור קשר חזק עם אשתו ולהעמיד תולדות. כאשר האדם מנסה להרגיש את תחושת התענוג שיש ביצר, הוא בעצם הופך את היחס בין האמצעי למטרה. במקום שהמטרה תהיה לקשור קשר והאמצעי יהיה היצר, הקשר נהיה רק אמצעי כדי להשיג את המטרה – היצר.

כאשר המטרה היא הקשר והיצר הוא רק אמצעי, אז יש ליצר גבולות והוא בא לידי ביטוי במקום ובזמן שמרסנים אותו. אך כאשר היצר הופך להיות מטרתו של האדם, האדם כל הזמן רוצה לספק את צרכיו הייצריים ומיד כאשר הוא מספק את צרכיו הם צצים שוב, כך האדם נהיה כבול לייצר שמוליד בתוכו שוב ושוב את הצורך לספק את תאוותו.

כאשר האדם נכנס לתוך המקום בו הוא תמיד צריך לספק את תאוותו, היצר הנעים והנחמד הופך למצוקה קיומית הרודפת את האדם גם בעל כורחו. המחשבות הרודפות אותו דומות למי המבול השותפים את העולם.

המאיסה של האדם בחייו – המאיסה של ה' בעולם

כאשר העיסוק ביצר הופך למצוקה, האדם מרגיש שהמקום הכי פנימי שלו, בו יש לו תענוג מעצמו, הופך להיות מקום של מצוקה בשבילו. תחושה זו הנובעת מההתעסקות של האדם עם היצר והשחתת הזרע גורמת לאדם להיות עצוב, ולשאול את עצמו האם יש טעם לחייו. כאשר בני האדם עצובים, ולא יודעים האם יש טעם לכך שה' ברא אותם, ה' בעצמו גם כן שואל: האם יש טעם לברוא אנשים שלא שמחים בכך שהוא ברא אותם? כמו שכתוב 'וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל ליבו'.

הדבר דומה לאדם שיצר לעצמו מקום שיגרום לו תענוג ובו הוא יוכל לנוח. בסופו של דבר אותו מקום עושה לאדם הרבה 'כאב ראש', וגורם לו להתעסק איתו כל הזמן. האדם מרגיש שבמקום שיהיה לו תענוג ומנוחה, יש לו עיסוקים רבים ולא נעימים שגורמים לו לאי שקט.

ה' ברא את העולם, מתוך מחשבה שהעולם יהיה מקום שבו יהיה לו תענוג מהאנשים אותם הוא בורא, כדוגמת אדם שיש לו תענוג ממשפחתו. אך כיוון שהאדם מתעסק באופן תמידי עם היצר ושואל את עצמו האם יש טעם לכך שהוא חי, ה' אומר שהעולם אותו הוא ברא לא גורם לו לתענוג, אינו מקום בו הוא יכול לנוח, להיפך, העולם אותו הוא ברא גורם לו 'להתעצב אל ליבו' ולחוסר שקט.

ה' הביא את המבול כביכול כי הוא רצה שקט, נמאס לו להיות עסוק בעל כרחו בתקשורת עם אנשים שאינם רוצים בקיומם כנבראים וממילא אינם רוצים בקיומו כבורא.

ונח מצא חן בעיני ה'

אמנם ה' הביא את המבול כדי להיפטר מהעולם שמטריד אותו, אך הוא עושה זאת אך ורק בגלל שהברואים אינם שמחים בחיים שהוא נותן להם. אם העולם היה מקום שממנו היה לו תענוג ומנוחה, הוא היה בורא אותו בשמחה וכל שכן שלא היה משחית אותו.

כאשר ה' הציל את נח הצדיק ממי המבול, הוא הביא לידי ביטוי את הרצון שלו בעולם טוב יותר. נח היה איש אחד בעולם שעשה לה' נחת רוח, דרכו ה' ביטא את הרצון לפיו הוא עדיין מחפש שהעולם יתן לו תענוג ומנוחה.

להתנתק מהיצר - לבנות תיבה

כאשר ה' הציף את העולם במי המבול, הוא אמר לנח הצדיק לבנות תיבה ולהיכנס לתוכה, וכך להינצל ממי המבול. העולם כולו היה מוצף במים שהשחיתו את המציאות, אבל נח היה במקום שבו ה' אמר לו להיות, מקום שבו אין מבול.

תיבת נח מסמלת את הרצון של ה' שהאדם יתמקד בדרך חיים טובה. ה' אמר לנח לבנות תיבה, ובכך אמר מה הוא רוצה שהאדם יעשה. ה' אמר שהוא רוצה שנח ייכנס לתיבה, ובכך הוא גם אמר בעצם שהוא לא רוצה שהאנשים יתעסקו עם היצר כל הזמן, כמו אנשי דור המבול.

ציווי ה' לנח לבנות תיבה ולהיכנס אליה, מתווה דרך מסויימת. כאשר נח בנה את התיבה ונכנס אליה, הוא בוחר ללכת בדרך אותה ה' רוצה, ולהסיח את הדעת מכל התאוות והפיתויים. חכמינו אומרים שנח בנה את התיבה במשך מאה ועשרים שנה, נח התאמץ מאוד להתמקד בדרך חיים אותה ה' אומר לו, ולהסיח את הדעת מצורות חיים שאין לה' חפץ בהן.

הדבר דומה להורים שרוצים שלבנם יהיו חיים טובים, ולכן הם מכווינים אותו לדרך טובה, מגדלים אותו ומראים לו כיצד לחיות. אם ההורים לא יאמרו לבנם שום דבר, הוא יצטרך לבדוק את כל מה שעולה בדעתו וכל מה שנקרה בדרכו כדי לדעת כיצד כדאי לחיות, לאחר כל המאמצים בסופו של דבר סביר להניח שהאדם כלל לא יצליח לדעת מה באמת טוב.

ה' רוצה שהאדם יחיה חיים טובים, ולשם כך הוא ממקד את האדם ומכוון אותו להתחנך ולהוליד ילדים וליישב את העולם. בכך ה' מתווה לאדם את הדרך שעל ידה הוא יוכל להינצל מההטרדה הבלתי פוסקת של היצר. על האדם להתמקד ולצעוד בדרך שבה ה' מוליך אותו, **ולהסיח את הדעת** מכל דבר שהוא לא חלק מרצון ה'. כמו שה' אמר לנח לבנות תיבה כדי להינצל מהמבול, כך ה' אומר לנו לבנות בתים וליישב את העולם כדי להינצל ממבול התאוות. ללא הדחיפה והרצון של ה' אליו אנו מתמסרים לא היינו מצליחים לעמוד בלחצים – אילמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו.

כאשר התורה מספרת לנו על המבול, על נח והתיבה, היא מלמדת אותנו כיצד להתגבר על היצר וכך להיפטר מההטרדה הבלתי פוסקת שלו. המחשבה שהאנשים מתגלגלים בעולם ללא סיבה, ואין שום דרך חיים שה' רוצה בה, גורמת לאדם להיות עסוק-טרוד ביצר כל הזמן. לעומת זאת ההבנה שה' רוצה מאיתנו שנחיה חיים טובים, עוזרת לנו להבין שנכון ואפשר להסיח את הדעת מן היצר, והיא אף נותנת לנו כח לעשות זאת.

שבת שלום

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

